Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНО: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 140. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 30-го ЧЕРВНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 30, 1953. No. 140. VOL. LXI.

КОМІСІЯ ПАЛАТИ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ЗМЕНШУЄ ВИДАТКИ НА ОБОРОНУ

Вашингтон. — Зменшений теперішнім урядом, в порівнянні з пляном попереднього уряду проєкт видатків був далі зменшений під час розгляду його в комісії видатків Палати Репрезентантів. Висуваючи предложення про 34,434,140,500 долярів на збройну службу, комісія Палати Репрезентантів висловилась прихильно про предложення уряду зменшити видатки на повітряну службу, що викликало гостру критику, яку особливо виразно представляв уступаючий голова повітряних сил. Зменшення комісії видатків (асиґнувань) торкаються всіх родів зброї й особливо позначились в ділянках армії і маринарки. — Уперше законопроєкт комісії передбачає окремі видатки на війну в Кореї.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ ДЕФІЦИТ — ВІСІМ З ПОЛОВИНОЮ БІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ

Вашингтон. — З урядових кіл стало відомим, що уряд сподівається закінчити біжучий бюджетовий рік дефіцитом в 8,500,000,000 долярів, себто недобором більшим на 2,500,000,000 долярів, ніж це передбачав бюджет попереднього уряду. Урядовець, що виявив положення в цій ділянці, ствердив, що прямування теперішнього уряду оздоровити грошевий стан не можна було виконати з огляду на неминучість видатків у деяких ділянок, що сприяло інфляції. Положення ще не устійнене і можна сподіватись чергових знижок цін.

Европа ще довго потребуватиме американської допомоги

Вашингтон. — Асистент секретаря оборони, Франк Неш виступив в інтерв'ю колумбійського радіовузла, виявивши свої погляди на спроможності Европи в наступних роках. За думкою Ф. Неша, Европа потребуватиме американської допомоги ще з десять наступних років. Отож, раптове скорочення чи припинення цієї допомоги матиме „катастрофічний наслідок". На питання, чи Европа не зможе сама приспішити свої оборонні приготування, асистент оборони відповів, що він вагається твердити, що в терміні яких десяти років, — Европа зможе самостійно доконати цієї справи.

Мартін упевнений, що податок від надмірних прибутків буде ухвалений

Вашингтон. — Республіканський провідник Палати Репрезентантів Джозеф В. Мартін заявив, що він упевнений в тому, що комісія правил ухвалить 29 червня продовження на шість місяців податку від надмірних прибутків. Мартін надіється, що за продовженням цього податку голосуватимуть 50 демократичних послів. Справа цього податку застрягла досі в комісії способів і метод, бо її голова, республіканський посол Деніель А. Рід не хотів дати її під голосування комісії, яка була б його ухвалила. Провід Палати Репрезентантів передав справу продовження цього податку від надмірних прибутків до комісії правил. Деякі республіканські конгресмени не задоволені таким політичним маневром, щоб оминути комісію способів і метод, до якої в дійсності належить справа продовження цього податку ,згідно з реґуляміном Палати Репрезентантів .Тому президент Палати Репрезентантів Мартін шукає помочі в демократичних послів, щоб за всяку ціну дістати ухвалення цього податку від надмірних прибутків, бо без нього державний недобір був би ще більший .

Американські вчителі боронять свободу навчання в школах

Майамі Біч, Фл. — Тут відбувається 91-річні збори організації американських учителів, до якої належать 450,000 членів, і яка має організаційні зв'язки з 950,000 інших учительських організацій. При відкритті зборів промовляв д-р Волтер Ф. Тункс, ректор єпископальної церкви св. Павла з Акрону в Огайо. Він сказав: „Атенці вважали Сократа за небезпечного і засудили його на смерть. Ми мусимо бути готові, якщо буде потреба, терпіти для оборони правди". Промовець домагався, щоб учителів провірювали місцеві, а не федеральні комісії, які не визнаються в місцевих справах. Збори учителів мають радитися про такі справи, як брак учителів, брак шкільних будинків, справу фінансів, урядові провірки, академічну свободу навчання, та збільшення числа шкільних дітей. „Ані вчителі, ані духовні особи, казав промовець, не бояться провірки, коли вона змагає до пізнання правди". Країна повинна боятися тих, що „для політичних цілей хотіли б знищити правду".

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ПІДТРИМАЛА ЗМІНИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ШТАБІВ

Вашингтон. — Противники предложення президента Айзенгавера про зміну в штабах потерпіли поразку в Палаті Репрезентантів, коли голосування виявило, що більшість схиляється до поглядів теперішнього уряду. Безпечна більшість, — бо 218 проти 108, — висловилась за прийняттям запропонованих змін. Таким чином Палата Репрезентантів поставилась прихильно й до справи, яка викликала найбільше нападів з боку опозиції, а саме до признання особливих уповноважень голові шефів об'єднаних штабів. Як виявилось в попередніх суперечках на цю тему, висувано побоювання, що зріст влади голови шефів приведе до посилення впливів війська та до виразної централізації військових справ в країні. Світські чинники, в такому випадкові, матимуть значно менше голосу в військових справах, ніж це було досі. Інші з запропонованих змін не викликали критики і їх признавано доцільними. Після виявлення становища Палати Репрезентантів, не припускають, що становище Сенату буде інше. Проєкт уряду може вкоротці набрати законної сили, бо в плянах реорганізаці передбачено, що пропозиції, якщо їх не відкине абсолютна більшість Конгресу, наберуть сили закону, в 60 днях після зголошення їх в Конгресі. .

ТИЖДЕНЬ ПІД ЗНАКОМ ВІДКРИТТЯ СОЮЗІВКИ

Цей тиждень без сумніву стоятиме під знаком святочно відкриття Союзівки, придбаної минулого року посілости Українського Народного Союзу, що призначена на захист для старших віком членів тієї організації та на вакаційно-відпочинкову оселю. Союзівка, як відомо, положена при вступі в гори Кетскил в околиці містечка Кергонксон в стейті Ню Йорк, у віддаленні не цілих сто миль від міста Ню Йорку. Відкриття Союзівки буде подією тижня з уваги на велику масу осіб, що заповідають свій приїзд на відкриття, яке відбудеться в найближчу суботу й неділю, 4-го й 5-го липня, як і з уваги на всілякі товариські та культурні надії, що їх американсько-український загал зв'язує з тією оселею. На самій оселі вже завершується підготовка до відкриття, в програму якого входить релігійний обряд посвячення оселі й будинків, офіціяльне піднесення американського й українського прапорів та спільний обід-прийняття, з відповідною мистецькою програмою в суботу й неділю. Низку товариських імпрез, включно з виступом танцюристів, плянується на суботу ввечорі при ватрі під голим небом. Програма відкриття буде ще проголошена. Рівночасно довідуємося, що влаштовано деякі додаткові приміщення, як окремі кімнати, так і місця на нічліг, що їх можна ще замовити.

ВІДКРИТТЯ ЛІТНІХ ТАБОРІВ ДЛЯ МОЛОДІ ЗАПОЧАТКУВАЛИ ВАКАЦІЙНИЙ СЕЗОН

Минулого тижня закінчився шкільний рік в публічних школах — в парафіяльних школах він закінчився тиждень раніше — й відкриття низки літніх таборів для дітвори й молоді започаткували формально цьогорічний вакаційний сезон. Минулої неділі формально започатковано літнє таборування в новопридбаній пластовій оселі в Іст Четгем, в стейті Ню Йорк, у віддалені приблизно 140 миль на північ від міста Ню Йорку. В тій оселі в часі до 25-го липня таборуватимуть пластові новаки й юнаки, а після того, до 22-го серпня, новачки й юначки. До табору вже приїхало 98 юнаків і понад 120 новаків, вони всі зі стейтів Ню Йорк, Ню Джерзі, Пенсилвенія, Конетикат та Массачусетс. Командантом табору юнаків є пл. сен. д-р Ярослав Падох, а командантом табору новаків є пл. сен. Теодозій Самотулка. Таборовою кухнею завідує п-ні Соболта з Ню Йорку. Новаки приміщені в будинках, а юнаки в 14-тьох великих шатрах. До програми відкриття табору належала теж полева Служба Божа, яку відправив в неділю пластовий капелян о. Побігушка. Між таборовиками є теж діти давноприбулих іміґрантів.

Літній табор почався теж у веденій о. Богданом Смиком католицькій вакаційній оселі в Стретфорді біля Ютики, де зголосилося понад 115 дівчат з довколишніх стейтів. Всі діти приміщені в будинках. Багато зголошень відкинено з уваги на брак приміщень. Табір має й своїх окремих виховників в особах професорів д-ра Костя Кисілевського, д-ра Никифора Гірняка та інших. Між таборовичками є теж деяка кількість дітей давноприбулих іміґрантів. Кошти приміщення й вдержання дітвори як на пластовій, так і католицькій оселі відносно дуже малі, бо виносять тільки по два доляри денно, при чому в обидвох таборах є діти незаможніх батьків або сироти, що їх приміщено цілком безкоштовно.

Із вакаційних осель для загалу, громадянства почали вже свій сезон Союзівка — оселя Українського Народного Союзу біля Кергонксон, Українська Оселя в Ґлен Спей, обидві в стейті Ню Йорк, та в українському селищі-живці „Черче" в Ню Джерзі. В цьому останньому відбулася перша вакаційна імпреза минулої неділі. Як найбільша вакаційна імпреза в цьому році заповідається святочне відкриття Союзівки, що відбудеться в найближчу суботу й неділю, 4-го і 5-го липня.

Айзенгавер купує морозиво для дітей калік

Президент Айзенгавер разом із панею Айзенгавер відвідали табір Ґрінтап для дітей—калік, що ними опікується Балтіморська Ліґа. Президент запитався одного хлопця каліку, що він хотів би мати на десерт після обіду. Хлопчина відповів, що „шоколадовий пуддінґ, бо ним він зможе обмазати ціле своє обличчя". Тоді през. Айзенгавер купив морозиво для всіх дітей. Коло пані Айзенгавер згромадилися всі дівчатка, а біля президента всі хлопчики. Відвідини були несподіванкою для дітей. яким казали згромадитися, бо прийде якась визначна особа. Діти не знали, що це буде сам президент разом із своєю дружиною.

АМЕРИКАНСЬКІ ЗАПЕВНЕННЯ МОЖУТЬ ЗМІНИТИ СТАНОВИЩЕ РІ ДО ПЕРЕМИР'Я

Сеул, Корея. — Тут продовжуються інтенсивні зусилля американських представників, щоб перемогти південнокорейську опозицію до плянованого договору в справі перемир'я з комуністами. Асистент державного секретаря в далеко-східних справах, Волтер Р. Робертсон, що приїхав до Кореї як спеціяльний висланник президента Айзенгавера, відбув вже четверті наради з президентом Синґманом Рі й в останніх нарадах вже взяли участь: головний командант альянтських збройних сил на Далекому Сході ген. Марк Кларк, його політичний дорадник амбасадор Роберт Д. Морфі та американський амбасадор в Кореї, Елліс О. Бріґо. Розмови з президентом Рі є таємні, але з поінформованих джерел повідомляють, що вони ведуться навколо корейських домагань американських ґарантій. Президент Рі вже раніше домагався, щоб перед підписанням договору про перемир'я був підписаний американсько-корейський договір взаємної оборони, яким З'єдинені Держави зобов'язалися б боронити Корею на випадок нової комуністичної аґресії. Це домагання комплікує справу, бо такий договір мусів би бути раніше не тільки підписаний, але й ратифікований Сенатом З'єдинених Держав, що могло б статися після довшого часу. Тому президент Айзенгавер, через своїх представників, дає Півнечній Кореї тільки „моральні запевнення" в тій справі, обіцяючи почати переговори негайно після підписання перемир'я. В поінформованих колах вважають, що президент Рі може дещо злагіднити свої попередні домагання й не втрачають надії на можливість корейської згоди на перемир'я. Тимчасом, ген. Марк Кларк особисто відвідав табір переговорів в справі перемир'я в Панмунджом, в недалекій віддалі від якого ведуться тепер запеклі бої на фронті, та передав комуністичним представникам альянтську відповідь на комуністичні обвинувачення з-перед 10 днів, що робили альянтів співвідповідальними за звільнення північно-корейських полонених з таборів в Південній Кореї. Текст і характер відповіді не подано до публічного відома.

Знову запеклі бої в Кореї

Сеул, Корея. — На західньому й східніх секторах корейського фронту почали комуністичні війська серію нових запеклих атак, що скеровані головно на позиції, які займають південно-корейські війська. На західній ділянці фронту комуністи здобули від південних корейців дві гірські позиції в районі Йончон, приблизно 40 миль на північ від Сеул. На східньому секторі комуністи вже шостий раз впродовж останніх трьох днів втакували великою силою південно-корейські позиції в районі ріки Пухан, коло 80 миль на південний схід від Кумсонґ, здобуваючи теж на цьому секторі деякі успіхи. Запеклі бої продовжуються.

$100,000,000 на будову шкіл у Ню Йорку

Ню Йорк, Н. Й. — Виховна Рада Ню Йорку призначила на будову шкіл в 1954 році $100,000,000. Крім цього призначено $20,000,000 на модернізацію і поліпшення існуючих шкільних будинків, і $10,000,000 на площі для нових будинків. За роскотовані гроші мають вибудувати 30 нових шкільних будинків, що дадуть приміщення для 34,000 дітвори з публічних шкіл, а також для нижчих кляс. середніх шкіл. Ці видатки ухвалено після конференцій з представниками окремих шкіл. Це вже дев'ятий рік, коли число дітей у шкільному віці сильно зростає. Новий проєкт бюджету на будову і поліпшення існуючих шкільних будинків — „найбільший в історії виховання". Число дітей у шкільному віці виноситиме 927,000, в порівнянні з минулорічним числом — 910,933. Найбільший зріст дітей виказують найнижчі кляси публічних шкіл.

Державна допомога жертвам посухи

Лабок, Тексас. — Секретар хліборобства Е. Т. Бенсон, особисто побувавши в обширах, що їх охопила цьогорічна посуха, заявив, що Федеральний уряд допоможе жертвам цієї посухи. Допомога виявиться в довгоречинцевих позиках, які будуть зужиті на поміч потерпілим хліборобським і скотарським господарствам південного заходу ЗДА. Позики будуть здійснюватись через корпорацію товарового кредиту. Вже цього тижня має бути сповіщено, яким областям країни у першу чергу припаде згадана кредитова допомога, — заявив секретар хліборобства.

ЛЯНІЄЛЬ СТВОРИВ НОВИЙ УРЯД ФРАНЦІЇ

Париж. — Жозеф Лянієль, маловідомий французький політик, дістав минулої п'ятниці потрібну підтримку Національної Асамблеї в його кандидатурі на прем'єра країни та створив новий уряд Франції, який теж має всі вигляди на затвердження Національною Асамблеєю й тим самим на закінчення одної з найдовших криз уряду в повоєнній Франції, що наступила після відставки уряду Рене Маєра майже шість тижнів тому. Прем'єр Лянієль сам консерватист і партійно незалежний, а склад його уряду виказує, що криза уряду, спричинена партійною боротьбою між лівими й правими партіями, не дала жадній з тих груп виразної перемоги. В новому уряді є представники сімох партій, при чому заступлена вже теж колишня партія ген. де Ґоля. Особисто-партійний склад нового французького уряду такий: — прем'єр — Жозеф Лянієль (незалежний); заст. прем'єра — незалежний Поль Рейно, радикал Генрі Кеіль, радикал Пієр Генрі Рейтґен; державний міністер для европейських справ — Франсуа Міттеранд, член демократично-соціялістичного союзу; державний міністер для конституційної реформи — Едмонд Барашін, глен т. зв. республіканcько-соціяльної акції, яку становлять колишні члені партії де Ґоля; інший член тієї партії, ген. Едвард Корнільйон-Полінієр, є державним міністром без окремого призначення. Поодинокі міністерства обсаджені: міністер закордонних справ — народний республіканець Жорж Бідо; міністер юстиції — незалежний Поль Рібеїр; міністер внутрішніх справ — радикал Леон Мартіно-деПлят; національна оборона — соціяліст Рене Плевен; фінанси — радикал Едґар Фор; національне виховання — радикал Андре Моріє; публічні роботи — незалежний Жак Шастелен; індустрія й торгівля — народний республіканець Жан Маріє Лювель; сільське господарство — незалежний Роже Гудет; заморські посілості — незалежний Люіс Жекінот; праця й соціяльне забезпечення — народний республіканець Поль Бакон; — Публічне здоров'я — народний республіканець Поль Кесте-Фльорет; пошта — колишній деґоліст Пієр Феррі. — Низка державних секретарів ще мають бути найменовані. В новому уряді вже немає окремого міністерства для Індо-Китаю, яке було раніше. В політичних колах вважають, що відложення конференції на Бермудах допоможе новому прем'єрові сконсолідувати свій уряд та виступити на тій конференції з більшим авторитетом. Передбачують, що уряд Лянієля повинен вдержатись бодай до осени.

Прем'єр Черчил відпочиває в своїй сільській резиденції

Лондон. — Прем'єр Винстон Черчил відпочивав вчора спокійно в своїй сільській резиденції в місцевості Чартвел в Кент, після того, як лікарі наказали йому щонайменше один місяць такого повного відпочинку. Це рішення лікарів було причиною, що пляновану на 8-го липня зустріч президента Айзенгавера з прем'єрами Британії й Франції відложено знову на необмежений час. В повідомленні не сказано нічого про будьяку хворобу прем'єра Черчила, повідомляючи тільки, що він потребує „повного відпочинку". Теж тепер не видається жадних лікарських бюлетенів, а члени родини прем'єра заявили, що його стан здоров'я не є такий, що вимагав би лікарських бюлетенів та що Черчил „терпить тільки від загальної перевтоми, правдоподібно більше духової ніж фізичної."

Криза в „КЦАБ" продовжується

За вістками з Мюнхену, опублікованими минулого тижня в нюйоркському „Н. Р. Слові" спільні збори в Координаційному Центрі не довели до згоди. Навпаки, чотири групи самостійників, — грузини, азербайджанці ,північні кавказці й група Тюркелі, — виступили з Центру й вийшли з засідання. Це саме вчинив і представник Ліґи боротьби, Б. Ніколаєвскій. Залишилось лише три російські групи та одна вірменська, що вирішили продовжувати діяльність Координаційного Центру. Для того запрошено до Центру ті національні групи, що визнають російську федерацію (з українських груп входять сюди федералісти Гулая і д-ра Богатирчука). У такому складі Центр має підтримку Американського комітету боротьби з большевизмом й, тим самим, затримує в своїх руках радіовисильню „Освобождєніє".

СПЕКА І В ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІЙ ЕВРОПІ

Мешканці Америки можуть потішитися тим, що не тільки вони пріють від спеки. З Европи повідомляють, що й там панує спека у зв'язку з розтопленням ледів на півночі. В Норвеґії ,Швеції та Данії доходила температура да 90 степенів, а на Арктичному колі до 77. В Лондоні температура доходила до 77, в Парижі до 79 ,а в Берліні до 90.

ЮГОСЛАВІЯ ЗАПОВІДАЄ РОЗВАЛ СОВЄТСЬКОЇ СИСТЕМИ

Београд. — Едвард Кардель, заступник президента Тіта й найважливіша після нього особа в теперішньому „національно - комуністичному" режимі Юґославії, заповів повний розклад і розвал совєтської системи. Процес того розкладу совєтської політики внутрі й закордоном почався ,по думці Карделя, вже за життя Сталіна й тепер він швидкими темпами продовжується .Одним з найбільш переконливих доказів того є для Юґославії зрив чеських і німецьких робітників проти совєтської системи та всі ті зміни, що тепер відбуваються в Совєтському Союзі. Свої міркування на ці теми висловив Кардель в органі юґославської комуністичної партії „Борба" ,пишучи в 5-ту річницю зірвання Юґославії з Кремлем та керованим ним Комінформом. Підсумовуючи події за ті роки ,Кардель звертає увагу насамперед на втрату авторитету Москви в міжнародному робітничому й соціялістичному русі ,в чому одну з головних роль відіграла Юґославія, не тільки зриваючи з Москвою та доказуючи, що з нею можна зірвати ,але й виявляючи перед світом „деспотичний характер державного капіталізму" в совєтській системі й мобілізуючи проти нього опінії світового робітництва. Виступи чеських і німецьких робітників проти совєтської системи виявили й потвердили, по думці Карделя ,повну зраду совєтських володарів відносно робітників, проти яких стріляли совєтські вояки та яких топтали совєтські танки. Кардель вважає ,що дальший розклад і вкінці повний провал совєтської системи вже є тільки проблемою часу.

НА ЕКРАНІ ПОДІЙ

У минулому і напередодні цього тижня трапились деякі події, що мають більше, ніж тільки переходове значення. До цих подій треба зарахувати насамперед нове відрочення зустрічі президента Айзенгатера з прем'єрами Британії й Франції, плянованої початково на кінець червня, опісля на 8-го липня, а тепер на неозначений ближче час. І так, як попередні два рази ту зустріч відкладати тому, що Франція не могла вибрати собі прем'єра, якого вже нарешті, після 5 тижнів урядової кризи, має, тепер прем'єр Британії, Винстон Черчил, не може на ту зустріч приїхати, бо лікар наказав йому щонайменше один місяць „повного відпочинку".

Як тільки поінформовано про нове відрочення зустрічі на Бермудах, в світі, зокрема в дипломатичних колах, почали поширюватись здогади в двох напрямах: одні говорили, що Черчил захворів на „дипломатичну недугу", а інші здогадувались, що старий прем'єр Британії дуже важко хворий. З Лондону негайно заперечено ці здогади, стверджуючи, що конференцію на Бермудах не відкликано, тільки справді відложено, та що недуга Черчила не є ані важка, ані загрозлива та що прем'єр тільки потребує відпочинку. Такий стан потверджує теж лист президента Айзенгавера до Черчила, в якому він в дуже приязній формі висловлює не так журбу за чергове відложення конференції, як радше за здоров'я Черчила й рівночасно висловлює надію, що плянована зустріч відбудеться, як тільки Черчил відбуде приписану йому лікарем здоровну „карантену".

Франція, як згадано, перемогла нарешті майже півтора місячну урядову кризу, як Національна Асамблея минулої п'ятниці затвердила кандидатуру „маловідомого політика" Жозефа Лянієля на прем'єра.

В Кореї впродовж двох останніх днів минулого тижня продовжувались американські заходи для здобуття південно-корейського президента Синґмана Рі та корейців взагалі для справи перемир'я. В суботу спеціяльний висланник президента Айзенгавера, асистент державного секретаря Волтер Р. Робертсон відбув вже другу з черги нараду з президентом Рі, конкретного висліду якої не подано, але Рі мав заявити що він „дуже радий" з тієї розмови. В дипломатичних колах передбачають три можливі розв'язки опозиції президента Рі до справи перемир'я, якщо б він сам від тієї опозиції не відступив. Ці три можливості такі: 1) проголосити в Кореї альянтський стан облоги та наложити на президента Рі й його уряд „охоронний арешт", що було б рівнозначне майже з війною між Південною Кореєю й альянтами; 2) прийняти пропозиції президента Рі, що знову майже виключає можливість перемир'я, і 3) залишити корейців напризволяще та відкликати альянтські війська з корейської території. Жадна з тих можливостей не розв'язує корейської кризи. Відомий англійський карикатурист Лов, нав'язуючи до звільнення президентом Рі антикомуністичних північно-корейських полонених, помістив в пресі карикатуру, представляючи, як „воєнно-полонених в Кореї" президента Айзенгавера й прем'єра Черчила, яких держить під замком в таборі президент Рі.

Не обійшлося в кінцем минулого тижня без нового „стрілу" й в совєтській „мировій офензиві", як вісім років після закінчення світової війни совєтський уряд великодушно рішив... звільнити задержаних ще від війни в Совєтському Союзі 600 полонених австрійських вояків та інтернованих цивільних австрійців. Звільнення відбудеться групами й почнеться в найближчу середу в австрійському місті Вінер Нойштадт, совєтському передмісті Відня.

Тимчасом в Німеччині три окупаційні західні великодержави звернулись знову спільною нотою до совєтських окупаційних властей, домагаючись скасування стану облоги в совєтській частині Берліну, проголошеного там після робітничих заворушень два тижні тому, як теж домагаючись відновлення повного руху між східнім і західніми секторами міста й усунення побудованих перед роком барикад на вулицях міста на зональному кордоні. При цій нагоді західні великодержави повторюють свою пропозицію й на об'єднання Німеччини на базі переведених раніше вільних виборів в цілій країні.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На пів року	5.25	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

ЗНЕНАВИДЖЕНА РУСИФІКАЦІЯ

Вісті, які останніми днями надходять з Москви, толкують назагал в такий спосіб, що в Кремлі ведеться завзята боротьба за владу, за те, хто має заняти місце Сталіна, Маленков, Берія, чи Молотов. З цею боротьбою тісно зв'язують широко розголошувані „радикальні переміни", які ніби настали в Совєтах по смерти Сталіна, зокрема в відношенні до національного питання. Як знаємо, комуністична пропаґанда завжди підкреслювала, що Совєти єдина країна, яка розв'язала це питання справедливо та що воно там взагалі більше не існує. Так мало б бути не тільки з незалежністю чи самоуправою країн та різних народів, але й з їх мовою, культурою та традицією. Ця пропаґанда мала довгий час чималий успіх. Це було підставою теж і такого розумування, що коли народи не бунтуються проти Москви ,то видно, що вони вдоволені ,не зважаючи на комуністичну диктатуру та матеріяльні недостатки, чи навіть і злидні. Про який гніт в Совєтах американські газети не писали б, але — національний виключали. Якраз тому так важко було пробиватись українській правді, яка клала найбільшу вагу на національне поневолення ,на нищення української культури ,викривлювання її характеру і т. п. Таку нашу інформацію зараховувано до „національного шовінізму", на жаль, теж і в Америці. Слово „русифікація" не приймалося навіть і тоді, коли вже виразно говорено про кремлівську аґресію, чи навіть про історичний російський імперіялізм.

Пригадуємо це, бо воно виясняє ,чому американські газети ще досі не можуть з дива вийти, як це могло статись, щоб Москва могла усунути в Україні Мельнікова з такого важливого становища ,яким є секретар партії, за — русифікацію. Нема дня, щоб газети тепер про це не згадували. Тепер їм уже ясно, що стаття П. Федосєєва в „Комуністі" про „шовіністів", що прикриваються плащем „патріотизму", є звернена проти „великоросів" як русифікаторів, хоч їх не названо по імені. Подібної інтерпретації давніше не було, хоч була не раз для цього добра нагода, коли ці газети вияснювали „буржуазний націоналізм" чи „націоналістичні ухили", очевидно в неросійських країнах.

Цілком слушно пише Геррі Шворц в Ню Йорк Таймс-і, що бідному совєтському громадянинові, який ніяк не хотів би зробити помилки, тепер в голові крутиться з того всього і він не знає, на яку ногу стати. Бо вже всього міг він сподіватись, але щоб „русифікація" та „великоросійський шовінізм" вважалися „помилкою", того ніяк не міг припускати. Це ж була певна драбина, ступаючи по якій, можна було вилізти дуже високо, або бодай запевнити собі становище.

Ми ніяк не претендуємо на таких совєтських знавців, щоб мати на ті всі явища повну відповідь. Для нас одначе найважливіше те, що, не зважаючи на московський терор в Україні, вона далі заважує і змушує Москву з нею рахуватись. Це не важне, чи в цьому випадку іде боротьба між кандидатами на головного кремлівського диктатора, чи може страх Москви перед новою війною, бо ж прецінь і це могло б бути причиною нагло завваженої „помилки" з русифікацією і „великоросійським шовінізмом", та ще в Західній Україні. Кремлем натавровані „помилки" можуть бути навіть тільки підготовкою до ще більшої й радикальнішої русифікації. Проте не улягає сумнівові, що як тільки Кремль почує себе в дійсній небезпеці, головно в такій, яка може означати фатальну для нього війну ,він береться здобувати собі новими брехнями і новим підступом неросійські народи, в першому ряді — Україну.

Москва знає, що її ненавидять в Україні й в усіх країнах, що вона їх загарбала. Насильна русифікація поширила і поглибила цю ненависть. „Великоросійський шовінізм" відчувають сьогодні вже не тільки в Україні чи Білорусі, але навіть в таких країнах, як Чехословаччина чи Болгарія, а навіть і Мадярщина. Через ту русифікацію зненавиділи Росію вже й ті слов'янські народи, що були відомі з свого традиційного русофільства.

УПАДОК І ПІДЙОМ

Останній тиждень червня пригадує кілька історичних дат, які своїм далекосяжним значенням сягають не тільки по нинішній день, але й безумовно впливають на формування будуччини двох найбільших народів середнього й західного европейського суходолу та — послідовно — взагалі всього світу. Це дати з двох останніх світових воєн Франції і Нмеччини, двох великих історичних суперників, які вже стільки разів мечем вирішували свої сусідські територіяльні спори та амбіції панувати над континентом Европи і кров'ю припечатували взаємну ненависть. Ця ненависть жевріла завжди, — інколи вибухала таким полум'ям, що запаморочувала ум і весь політичний глузд вміщала в бажанні пімсти за дійсні і здогадні кривди, — інколи скромнішала і навіть казала говорити про мир і згоду, але тільки для „передишки", тільки з конечности і задля тактики. Так було сторіччями і ця ненависть тяжить далі на взаєминах французів і німців, хоч змінилася зовсім конфіґурація політичних сил у світі й ці обидва народи мають нині насправді одного спільного ворога й одну спільну найбільшу загрозу. Саме ці червневі дати кидають цікаве світло на сучасне й майбутнє Франції і Німеччини та всієї — через спір цих двох народів — страдальної Европи.

28 червня 1914 року Гаврило Принціп ,сербський студент-терорист, застрілив у Сараєво, в Боснії, за почином та організацією сербського генерального штабу, австрійського архикнязя і наступника престолу, Франця Фердинанда, і його дружину, княжну Гогенберґ. Це був той камінчик ,що зрушив з місця лявіну, яка зрештою давно вже погрожувала світові. Рівно в місяць пізніше Австро-Угорщина виповіла війну Сербії і розпочалася серія воєнних виповідей, що разом дали першу світову війну. Точнісінько в п'ять років пізніше від Сараєвського атентату закінчилась та страхітлива війна, про яку різні всезнайки заповідали, що вона триватиме „три місяці", або „до Різдва". 28 червня 1919 року в дзеркальній залі Версальської палати під Парижем тодішні держави Антанти підписали мир із Німеччиною, що не так програла на фронті, як втратила змогу далі воювати наслідком революції в свому рідному запіллі. Це не був мир, а тільки диктат. Всесильний тоді в антантському таборі „старий тигр" французький прем'єр Клемансо, був фактичним автором того мирового договору, який обеззброював Німеччину та політично і господарсько видавав її цілком на ласку-неласку сусідів, фактично ж Франції, що оточила Німеччину обручем ворожих німцям держав та зв'язаних із Францією. Це була „Мала Антанта": Польща, Чехословаччина й Румунія. Тодішній канцлер Німеччини, соціял-демократ Мюллер, мовчки підписав предложений йому текст договору, виготовленого без співпраці німців, і мовчки вийшов із залі. Це був день величезного тріюмфу і відплати Франції. Бо Німеччина, яка напала на Францію в 1870 році, примусила її прийняти ганебний для неї мир, 10 травня 1871 року в Франкфурті. В 1914 році вона вдруге напала і — програла.

Але з тієї прогри, що — здавалося — клала кінець німецькій потузі на сотню років, Німеччина швидко піднялась. Знаменитою дипломатичною акцією, що головно записала в історію ім'я німецького міністра закордонних справ Штреземана, фінансовою допомогою ЗДА, подивугідною натугою всіх німців та подивугідним бажанням відзискати втрачені суверенні і міжнародні позиції, німці „перескакували" й нищили одну за другою заборони й застереження („клявзулі") Версальського мирового договору. І з обеззбросної, політично ізольованої і фінансово збанкрутованої держави дійшли назад до шпилю потуги тоді, коли 10 вересня 1938 року прем'єри Великої Британії і Франції, Чемберлен і Даляді́с, разом із італійським „дуче" Муссоліні зробили в Мюнхені ославлену „угоду" в якій затверджували всі дотеперішні самовільні противерсальські акти Гітлера (армія!) та ще й дозволяли німцям відібрати від чехів Судетський Край. Зате Мюнхенські головні партнери урочистим актом „відреклись війни, як засобу вирішування спорів".

Відомо, яке практичне значення мала ця декларація, бо ж уже 1 вересня 1939 року розпочалась друга світова війна.

День 22 червня 1940 року історія знову записала як зловісну для Франції і тріюмфальну для Німеччини дату: головнокомандуючий військами Франції, маршал Петен, склав перед німцями зброю, побачивши повну безвиглядність дальшого мілітарного спротиву, після того, як німецькі змоторизовані армії перекотилися почерез Бельгію і Голандію, зайняли ці обидві країни, дійшли до Каналу Ля Манш (Калє і Дюнкірк), обійшли і здобули ніби нездобуту „лінію Мажіно" та зайняли Париж. Здавалося тоді, що німці вже виграли війну і що прийде бодай на пів сторіччя „ера ґерманіка". Тріюмф був короткий: бо після ще ряду різних воєнних перемог на різних бойовищах, 7 травня 1945 року Німеччина піддалася без ніяких застережень Альянтам, між ними не тільки Англії і З'єдиненим Державам, але й Совєтам та Франції генерала де Голя.

Нині Німеччина поділена все ще на 4 окупаційні смуги, хоч 19 жовтня 1951 року офіційно ЗДА закінчили з нею війну. Поділена передусім залізною завісою на дві частини, східню-підсовєтську і західну, що фактично суверенна, репрезентує перед світом ввесь німецький нарід, дійшла дуже скоро до великого політичного значення головно своєю господарською відбудовою, але переживає глибоку духову кризу: Чи дійти до об'єднання всієї Німеччини як найпершої національної цілі угодовством супроти Сов. Росії, чи включити себе в західно-альянтську політично-мілітарну систему з протисовєтським вістрям і рахувати на повний новий здвиг Німеччини — після розвалу Совєтів? І така ж духово-політична криза у Франції: Чи латати за всяку ціну мир угодовством з Совєтами і разом з ними тримати за горло німців, що далі є найбільшою потенціяльною загрозою для Франції, чи боронитися перед совєтською загрозою разом із цілим Заходом та включити туди німців, як своїх нових партнерів?!

Нераз здавалося, що — чи то німці, чи французи — вибрали вже єдиний правильний шлях до згоди між Францією і Німеччиною та бльоку з усім християнським Заходом проти комуністичного Сходу. Але теперішня затяжна криза уряду у Франції все ще незакінчена і боротьба канцлера Аденауера за ратифікацію договору, що включає Західну Німеччину в оборонну систему Атлантійського Пакту, це наявні докази, що політичне й взагалі духове роздвоєння панує і в Франції і в Німеччині. Останній кривавий бунт поневоленої східньої Німеччини проти совєтських експлуататорів мабуть приспішить процес отверезіння в німців щодо цього, що ніякої розумної і чесної згоди з большевиками не може бути і кожне „об'єднання" Німеччини з дальшим правом Совєтів втручатись в німецькі справи та бути одним із контрольорів „демократичних виборів" — це абсурд. Бунт нещасних берлінців доказує, що здорові духом є власне тільки оті гноблені підсовєтські люди, які не мають ніяких сумнівів і для яких не існує взагалі проблема підходу до Совєтів. Зрозуміти це і піднятись вище накопиченої сторіччями взаємної ненависти та думати державницькими катеґоріями на нині і завтра — це питання „бути-не-бути" і Франції і Німеччини.

ПОЛЬСЬКА ЕМІҐРАЦІЯ В БРИТАНІЇ

(Кореспонденція з Лондону)

В Британії є більше 100 тисяч поляків. Це ті, що прибули на острів після окупації Франції німцями 1940 року, а найбільшу частину складають бувші вояки польської армії, що билися на різних фронтах проти Німеччини. Між цими вояками основну частину складають члени армії ген. Андерса.

Як відомо, польські збройні сили, розбиті в вересні 1939 року спільним натиском Німеччини та Совєтів ,тільки в дуже малій частині могли перейти на румунську і мадярську територію. Все інше лишилося в німецькім або в російськім полоні.

Коли дружба між Сталіном і Гітлером кінчилася і 22 червня 1941 р. Гітлер послав свої армії на Схід, Москва згадала, що їй потрібні союзники для війни проти Німеччини. Був даний наказ — випустити всіх старшин і вояків польської армії і цивільних на волю. Між польським урядом на чужині і Кремлем був підписаний договір про союз проти Німеччини. Звільнення вояків польської армії і цивільних польських громадян дало змогу полякам приступити до організації польської армії на території СССР. Також чимало українців і білорусів, щоб визволитися з совєтського рабства, позаписувалися в польське військо.

Новостворена армія мала перед собою два шляхи: лишатися на території СССР і битися на східних фронтах проти Гітлера (це був плян прем'єра С. Міколайчика і польського тодішнього посла в Москві проф. Ст. Кота). Плян був сміливий і далекозорий: в разі перемоги над Гітлером, ці польські політики сподівалися прийти на польську територію зі Сходу, як визвольники, з власною польською армією. І хоч вони знали дійсні наміри Москви, але вірили і в силу свого народу, як і в допомогу західніх союзників, коли б Сталін, не кінчивши війни з Гітлером, чи по закінченні, захотів польські збройні сили зліквідувати. Сов. Армія, як можна було передбачати, була б по війні дуже ослаблена і не могла б бути знаряддям в руках Сталіна. Совєтська аґресія проти польської союзної армії викликала б у цілім світі страшне обурення, і не знати, які наслідки могла б принести така політика Сталіна.

Не так давно мав я розмову з проф. Котом у Лондоні і він показував документи ,як згаданий плян був зторпедований деякими польськими військовими діячами, зокрема генералом Андерсом. Андерс й інші вжили всіх заходів на те, щоб польська армія залишила територію СССР і перейшла на захід і південь, до сил західних союзників. Цьому плянові сприяв московський уряд, що не хотів мати на своїй території польської „буржуазної" армії. Андерс й інші використали психологічну відразу поляків до життя в СССР і поспішили перевезти польське військо за межі цієї країни.

Проф. Кот уважає це за найбільшу, фатальну помилку, що припечатала долю Польщі: адже ж на польську територію прийшли як „визвольники" не сили польської армії, а армії „батька народів", з необмеженою перевагою московських вихованців, як Берут і ін.

Армія Андерса билася на західних фронтах проти Німеччини, але на батьківщину її не пустили, бо там засіла совєтська сила. Голова Лондонського польського уряду, Ст. Міколайчик, рішився на таке небезпечне діло, як їхати в Польщу і рятувати, що можна ,вже по окупації Польщі совєтськими силами. Але це була спроба більш символічна, а не реальна, бо в Польщі команду мали аґенти Москви. В 1947 р. Міколайчик мусів тікати з Польщі на Захід.

Тепер Польща стала „народною демократією". Польські еміґранти в різних країнах виявляють свою активність в надії на поворот у визволену Польщу. Однак кожний розуміє ,що в нашім столітті є ще менше шансів на визволення націй від московського ярма власними силами, незалежно від міжнародної ситуації, ніж це було в минулих століттях.

Поляки в Англії мають два політичні центри: останки бувшого уряду на чужині, що стоїть на основах конституції з 1935 року. Ця конституція дала в руки президента дуже широкі права, і тепер на тій підставі цей уряд перебуває в руках „пілсудчиків". В Британії ця група має за собою більшість поляків, бо це переважно люди з „кресів" (їх захопила совєтська окупація 1939 р., а потім вони попали в армію Андерса). Як „кресовці", що були на українських і білоруських землях в ролі „панів", ці люди мріють про відновлення кордонів 1939 року. Вони живуть ще „ідеями" романів Сєнкевіча і трактують українців як „дич", призначену на польську колонізацію.

Другий польський центр у Лондоні — Рада Політична — теж має в своєму складі досить „кресових" елементів. Теж і в Раді Політичній нема глибшого розуміння української проблеми та інших народів, поневолених Москвою.

Однак час і міжнародна ситуація приводить деякі польські кола до більш реальної оцінки власних сил і можливостей. І в пресі і в розмовах поляків з українцями встає питання про спільну неволю, в якій „перебувають Україна і Польща, і час від часу чути голоси про необхідність шукати шляху для визволення від ворога, який гнобив і українців і поляків у минулому, а тепер дістав під свою диктатуру всю етнографічну територію Польщі і України. В нещасті і окремі особи і цілі народи повинні б пізнати свої помилки і гріхи, а самокритика — це шлях до пізнання правди ,яка — як відомо з Євангелія — визволяє.

П. А.

Микола Очерет

КОРЕЯ — РІЗНИМИ ОЧИМА

Прем'єр Англії В. Черчил недавно заявив, що „на корейські події треба дивитись некорейськими очима". Ми так і робимо, — тому погляньмо на ці події очима американця.

Генерал Ван Фліт опублікував у журналі „Лайф" статтю в якій подає чотири пункти розв'язання корейської проблеми: 1) Вивести війська О.Н. і залишити в Кореї тільки збройні сили Південної Кореї — було б трагедією, 2) Існуючий стан мертвого пункту — принесе поразку альянтам, 3) Припинення воєнних дій в Кореї — буде політичною пасткою, 4) Єдиний вихід — збройна перемога, що її можна здобути при добрій волі О.Н. Якщо ж згадати ,що попередній голова союзної делеґації в корейських переговорах генерал Герісон заявив: „за час своєї участи в переговорах я переконався в одному — нам приходиться мати справу з кримінальними злочинцями", — то справа ніби ясна.

Еллен Доллес, начальник військової контррозвідки, в своїй промові в Пристонському університеті, сказав: „в сучасній війні перевага є на боці СССР, але не тому, що комуністи розумніші, кращі, чи мають більшу освіту, а тому, що вони користуються різними найганебнішими засобами, які у вільних демократичних країнах ніколи не вживаються. Совєтський Союз 35 років робить людству тільки шкоду, використовуючи в своїх інтересах убивства, грабунки, шантажі, провокації, фальшування фактів, всіх обдурює, не дотримує жодної з своїх обіцянок, ніколи не виконує жодного свого слова, засилає цілі армії штатних агентів і шпигунів, щоб підривати вільні демократичні держави, відновив у себе невільництво і рабство, а тому він мусів закрити від очей свого населення дійсне життя у вільних країнах. Ось через що СССР мусів ізолюватись від інших країн ,ось чому створена залізна заслона".

Корейська війна дозволила американському народові на власні очі добачити, хто їх ворог. Вояк Тадей Кокс розказував ,як 2 грудня 1950 року на його очах перебито 800 поранених, Капрал Трефері розповідав, як червоні китайці викидали з вантажних авт у сніг і на лід тяжко поранених і кидали їх там на призволяще. В наслідок цього з 350 поранених лишилось живими лише 120 вояків. Тому зрозуміло, через що червоні китайці передали хворих і поранених лише 605 військово полонених.

Президент Айзенгавер заявив у своїй промові 16 квітня, що „найгірше для людства це атомова війна". Щоб обминути це „найгірше" президент настає на перемир'я в Кореї. Чи цим перемир'ям відсунеться виникнення нової світової війни, покаже вже найближче майбутнє, бо це залежить ,не від президента Айзенгавера, а від Кремля, який ,за свідченням колишнього чеського полковника Яна Букара, плянує напасти на Америку та Европу в 1954 році.

Тепер погляньмо на корейські події очима англійця. „Ніщо не повинно нам поміщати підписати перемир'я в Кореї", — сказав голова англійського уряду Винстон Черчил в парляменті. Британська преса повідомляє, що „по останнім підрахункам торгівля Англії з червоним Китаєм збільшилась у 17 разів в порівнянні з минулим роком. Ділові кола Англії, — читаємо далі, — прикладають всі зусилля, аби розширити торгівлю з СССР".

Слід глянути на корейську справу й очима Совєтів. Коли міністер закордонних справ Молотов одержав телеграму, що в ній голова англійського уряду Черчил заявив про свою згоду з пропозиціями китайських комуністів, він зараз же, через свого представника в Лондоні, Якова Маліка, повідомив, що також погоджується з тими пропозиціями. Ці ж бо пропозиції були вироблені в Кремлі і передані до Пейпінгу! Але коли б навіть умови виробив Лондон чи Вашингтон, Молотов міг би так само дати і на ті умови свою повну згоду, бо він знає, що всяка умова є обов'язкова для другої сто-

(Закінчення на стор. 3.)

„ДЕ СРІБНОЛЕНТИЙ СЯН ПЛИВЕ"...

(Перед З'їздом Перемишляків)

„І підете в мандрівку століть
З мого духа печаттю"...
Іван Франко.

До Української Гімназії в Перемишлі зачав я ходити у вересні 1923 р., як 9-літній юнак за директора, Романа Гамчикевича. Згаданий директор прийняв мене до гімназії за опінією мойого бувшого пароха, о. Івана Косоноги, пароха в Горохівцях біля Перемишля, що теж ходив до згаданої гімназії і здавав у ній матуру, а відтак був полевим духовником в УГА. Пригадую собі, як сьогодні: Р. Гамчикевич взяв мене за руку й запровадив до конференційної залі, де я здавав вступний іспит до I. кляси під проводом професорів Євгена Любовича, Шеховича й бл. п. о. Несторовича, а „підповідав" мені при іспиті о. Василь Гриник, що відтак був моїм професором в Духовній Семінарії в Перемишлі, катедральним перемиським парохом і крилошанином-пралатом Перемиської Капітули.

Роман Гамчикевич, — це була спокійна, високого росту людина, добрий педагог і батько молоді. Одначе вже десь в осені 1924 р. відійшов він на пенсію з гімназії, бо його не любила польська влада! Зустрічав я його часто в Перемишлі, як гімназійний учень, а опісля як священик. Зустрічався я з ним і „за червоної влади" в 1939 р. і за „демократичної" Польщі в 1945 році. Він скаржився передомною, що ані „червона влада" в 1939 р., ані „демократична" Польща не хотіли дати йому посади професора німецької мови в тій же гімназії, мовляв, „старик"! А був він вже таки досить старенькою людиною!

По Романі Гамчикевичу завідував перемиською гімназією якийсь час, як її директор — Роман Дубляниця, а по ньому прийшов на директора Михайло Грицак. Останній — це був „залізний директор", якого боялися учні й професори! Високого росту, з борідкою, похилий, задуманий, густо-часто ходив попід кляси й потайки підслухував, як вчать професори. Пригадую собі, як сьогодні: Одного разу, на провесні 1926 р., коли я був учнем III. В кляси на філії, спізнився я до кляси, бо згаданого дня, в понеділок, вертався я з рідного села, Княжичі під Перемишлем, де я ходив до родичів по гроші на гімназійну оплату. Тихенько, на пальцях, закрадався я на перший поверх, де була моя кляса й о, диво! Під дверима кляси, що була напроти сходів, стоїть директор, М. Грицак, і підслухує, що діється в клясі. Я, як кіт, на пальцях хочу незамітно перейти попри нього. Одначе в одній хвилині звертається до мене директор: „Сину! Ти напевно не сподівався такої зустрічі"!.. І по такій „зустрічі" пішов я до кляси, але відтак господар кляси, проф. Осип Кліш, не оправдав мені спізненої години, бо директор на це „натиснув". Закидали М. Грицакові „польонофільство", бо ж він мешкав з подібним „під політичним оглядом" — проф. д-р Іваном Кухтою, який „палив" при матурі абітурієнтів з польської мови й то немилосерно й щоденно ходив перед 8-ою год. вранці на „розважання" до польського костела ОО. Реформанів, хоча недалеко була українська Катедра. З тієї то причини не любили ані учні, ані громадянство Перемишля М. Грицака й Д-р І. Кухти й навіть „невдалий замах" на них робили, бо ж перемиські гімназисти — були великі патріоти й ненавиділи „хрунів". Одначе, М. Грицак пішов на емеритуру й у Львові уфундував одну кімнату в Народній Лічниці. ім. Митрополита Андрея Шептицького за 2,000 польських золотих, що були великими грішми на ці часи, а Д-р І. Кухта, по відході з гімназії, теж „десь щез" у Львові й працював в університетській бібліотеці!

По Михайлі Грицаку прийшов до гімназії на директора Д-р Денис Лукіянович — людина хрустального характеру, патріот, взірцевий педагог, письменник та батько й любимець молоді. За нього „повіяв зразу інший дух" в гімназії, бо ж він зразу зорганізував пласт, читальню „Просвіти", одним словом надав зовсім іншого вигляду гімназії під національним оглядом, який майже завмер за М. Грицака. Його любили й поважали всі гімназисти, як рідного батька, а коли він приходив на збори учнів, то вітав їх по-козацьки: „Здорові були, хлопці молодці!" А ми відповідали: „Гаразд, батьку"! Надзвичайно старався про це, щоб якнайбільше учнів закінчило гімназію й здали матуру! Коли я здавав матуру, в червні 1931 р., то зо всіх трьох відділів 8-ої кляси, себто з відділів А, Б і В, здавало матуру округло 111 абітурієнтів. А Д-р Денис Лукіянович був вже тоді візитатором Шкільної Львівської Кураторії і як візитатор приїхав до Перемишля на матуру. А тому, що він довіряв своїм бувшим професорам, а саме, що вони не зроблять кривди абітурієнтам при матурі, вранці того ж дня поїхав автом в товаристві професора Теодора Поліхи на матуру до польської гімназії, до Добромиля, де, як оповідали пізніше абітурієнти, багатьох „спалив при матурі". А коли вечором того ж дня вернувся до Перемишля, то питався тодішнього завідателя гімназії, проф. Івана Федевича, як іде матура? А І. Федевич відповів йому, що при письменній матурі „впав" один абітурієнт, а д-р Д. Лукіянович сказав тоді до І. Федевича докладно так: „А чому ж ви не пустили при матурі того одного абітурієнта, бо в дневнику були би ми записали, що всі 111 абітурієнтів здали письменну матуру"! ..А „впав" тоді теж при устній матурі лиш один абітурієнт.

Такий то був директор і візитатор д-р Денис Лукіянович, якого большевики за „націоналістичні ухили в українській літературі" вивезли на Сибір, де він і загинув. Д-р Д. Лукіянович надзвичайно любив молодь і густо-часто уряджував для неї гімназійні свята, концерти, забави, фестини... А коли відбувався якийсь концерт, чи гімназійне свято в жіночій українській гімназії в Перемишлі, то обов'язково завжди дозволяв нам, гімназистам, на товариську забаву з гімназистками...

Патріот і громадянин, брав теж д-р Д. Лукіянович живу участь в громадському життві міста Перемишля. Пригадую собі, як сьогодні: Одного року, (а був я тоді мабуть в 6-тій, чи в 7-мій клясі), уряджував Союз Українок міста Перемишля Свято Матері. На це Свято дав мені д-р Д. Лукіянович, як гімназійному деклягаторові, деклямацію про маму, бо його дружина було головою Союзу Українок міста Перемишля. Одного разу закликав мене д-р Д. Лукіянович до свойого кабінету й казав мені задеклямувати згаданий вірш про маму. Я деклямував з великим патосом. Тоді директор відозвався до мене: „Сину! Чи ти теж будеш з таким самим патосом говорити й до своєї мами? Та ж до мами треба говорити лагідно"!..

Часто зустрічався я з д-р Д. Лукіяновичем у Львові, будучи душпастирем у Вербіжі біля Миколаєва н/Дн. та в Ватятичах біля Кам'янки Струмілової, й д-р Д. Лукіянович дуже любив і цінив це, коли його відвідували бувші абсольвенти перемиської гімназії... Розмовляли ми тоді про різні національні справи... Під час згаданих зустрічей, оповідав мені д-р Д. Лукіянович одного разу й про свойого попередника, директора М. Грицака: „Який був директор, Михайло Грицак, такий був, але правда, що він врятував Українську Перемиську Гімназію від розв'язання польською владою"!...

І тому ми всі, бувші абсольвенти Української Перемиської Гімназії з точки погляду минувшости, дивимося сьогодні зовсім іншими очима і на своїх бувших директорів і професорів, яких ми в гімназії уважали лиш за „мучителів і тиранів", що „чигали" лиш на це, щоб учневі дати „двійку", чи „спалити" його при матурі... Бо, сьогодні напевно всі мило згадуємо й ці „двійки-цвайєри, сінґлі й другі кляси", які нам наші професори писали... Вони ж бо робили це з великої любови до нас, щоб нас чогось навчити, а нашим родичам заощадити коштів... Бо ж ми „дійсно, „пішли у мандрівку століть з їх духа печаттю"!...

О. Д. Савка.

СУСПІЛЬНА СЛУЖБА

(6)

Законодавство і інтервенція у законодавчої влади відносно справ помешкання, сільських організацій і таке інше.

Широко про завдання Суспільної Служби говорить англійський звіт. В англійському звіті сказано, що суспільна праця це не лише справа опіки над спеціяльними групами, як старші, діти, але радше справа використання повноти життя всім громадянством і втіха життям від дитинства до старости.

Це означає дбання про однозвучність одиниці з суспільством, і тому суспільна праця дає завдання дбати про потрібний рівень життя суспільности, про розвій суспільних груп за поміччю створення молодечих клюбів, чи суспільних осередків, за опіку над спеціяльними групами, як діти і старші, та й вести поміч в окремих випадках так званих (кейз верк).

Ці різні інтерпретації завдань суспільної праці в різних країнах зовсім не означають засадничих різниць у дефініції цієї праці. В кожній країні суспільна праця нав'язує до тих загальних завдань, які має ця ділянка суспільного життя, але останній час виказує зміни, чи радше нові напрямні для цієї праці, що і йдуть в парі з новими політичними напрямними, як і науковими досягненнями.

Суспільна праця вийшла в останньому часі на широкий шлях соціяльної і економічної політики. За довго суспільна служба трималась вузьких рам, які можна б окреслити концепцією доброї Самаританки. За довго вона боролась із злом льокально, а не могла йому запобігти. Тепер справа стоїть так, що суспільний працівник це працівник, який працює поза свою професію, як лікар, який не працює в професії, але шукає способів ратунку від холери, чи пістряка. Сьогодні завданням суспільного працівника є дати свою помічну руку випадкам, що потребують помочі, але серцем думати ширше про те, як запобігти лихові, дати змогу створити здорове і вдоволене суспільство з відповідним життєвим стандартом.

Завдання суспільних працівників можна за важністю подати в таких пунктах:

1. Допомагати в праці суспільним інституціям, як цілій народній системі збірки і розподілу податків, (родинне життя, шкільництво, здоров'я, справедливість), щоб допомогти цим інституціям якнайкраще вести працю і в своїй допомоговій акції охопити якнайбільше число людей.

2. Безпосередньо вести працю в таких ділянках, як Суспільна Служба у школах, у промислі, в судівництві, в лікарнях, (спеціяльно в божевільнях), щоб в цей спосіб якнайкраще служити суспільству, групам і одиницям, та й уможливити їм призначену допомогу.

3 Вести суспільну працю в таких ділянках, як соціяльне забезпечення, публична допомога в окремих заведеннях,, щоб в цей спосіб вирівняти недотягнення загальних суспільних інституцій.

4. Допомагати спеціяльним районам, суспільним групам, чи одиницям, які покривджені загальним соціяльним допомоговим порядком через спеціяльні районні організації, опіку спеціяльними випадками і тим допомогти отримати всім відповідний рівень життя.

Соціяльна Служба вимагає від працівників старанної обсервації, повного прослідження і вкладу особистої праці. Суспільні працівники — це дослідники і історики. Суспільна праця дає змогу простудіювати повне життя суспільства й одиниць і викрити всі недоліки того життя. Щоденні звіти суспільних працівників про це життя — це писана історія суспільного життя. Тому то ці працівники мусять бути професійно підготовані та й мусять уміти вибирати есенціональне у своїх спостереженнях. Після того, як суспільний працівник має знайти розв'язку проблеми одиниці, приходить черга розв'язати загальну проблему, яка має запобігти загальному лихові.

На останній Конференції суспільних працівників у Парижі британський представник говорив так:

„Останні дії в ділянці суспільної праці, які можна назвати революцією в суспільному житті, принесли нові проблеми, нові завдання і нові проєкти. Розвій науки в ділянці суспільних питань та й співвідношення таких факторів, які ще в дев'ятнадцятому сторіччі вважались окремими і незалежними, як для прикладу: відношення допомоги в промисловості до промислової продуктивности, фізичної спроможности й умового здоров'я і таке інше, казало суспільним працівникам сконцентрувати увагу на питаннях для встановлення здорових обставин життя, як підставу для здорового суспільства — а це питання далеко виходить поза рамки окремої допомогової акції.

Значить Суспільна Служба тепер має завдання шукати загальних причин окремих, навіть особистих потреб і загальними суспільними і політичними потягненнями запобігати повстанню цих потреб, хоч у західних державах Европи з уваги на соціяльні обставини і багатшу господарку праця Суспільної Служби звернена більше на індивідуальні випадки. Суспільна Служба мусить теж використати у своїй діяльності всі ділянки знання, головно психологію і психіятрію.

Американський представник додав до того, що американські суспільні працівники більше зайняті технікою, ніж соціяльною дією. Тоді, коли в західній Европі вже розв'язано проблему дешевих помешкань державних, чи комунальних для незаможних, тоді ще цієї проблеми не видвигнено у ЗДА.

Але в загальному Суспільна Служба переживає тепер перехід від служби для небагатьох до служби якнайбільшій скількості населення.

Докладного числа тих, кому служить Суспільна Служба в різних країнах, не можна подати. Але напевно це число виносить багато мільйонів людей. Навіть у самих З'єдинених Державах це число дуже велике. Лише тут у ЗДА в одному місяці 1950 року за статистикою п'ять і пів мільйона людей отримало певного роду соціяльне забезпечення або публичну допомогу. Треба зважити, що в сьогоднішній час отримують допомогу не лише діти у потребі, але цілі їхні родини, а то і цілі громади. З уваги на те, що стандарт допомоги стає щораз вищий, щораз більший круг людей стає гідним цієї допомоги.

Значить, допомогова акція не лише поширюється, але теж поліпшується у своєму змісті. Обдаровані дістають кращі сорти поживи, одежі й іншої матеріяльної допомоги, не лише більші скількости цієї допомоги. В засяг допомоги входять теж такі добродійства, як відпочинок, вакації, участь у суспільному житті. Майбутнє Суспільної Служби ставить завдання, щоб дати суспільству, чи групам або одиницям те, що їм потрібно, і дати те, що задовільняло б загальні потреби демократії. Прийде до того, як це заплановано у Швеції, щоб дати родинам із дітьми не лише те, що ці родини потребують, але щоб поставити їх (родин із дітьми) життєвий стандарт на тому поземі, на якому стоїть той стандарт родин без дітей.

Деякі ділянки Суспільної Служби, які велось дотепер „загально", ведеться на базі індивідуальної служби, як на приклад справи проступників, а деякі навпаки, які велись індивідуально, стали загальними, як наприклад справи безробітного відшкодування. Масовими завданнями Суспільної Служби стали справи помешкань, відпочинку, здорові програми і інші.

Важливим є теж сама справа дії Суспільної Служби. Вона повинна бути побудована на засадах демократії, а не — як це було в деяких державах, де говорили про допомогу меншевартісним, нездібним самим собі дати раду. Суспільні працівники мусять кермуватись такими засадами:

Справжня віра в братерство та й у рівність усіх людей.

Розуміння тих, яким дають допомогу.

Велике почуття справедливости.

Ширший зорокруг для конструктивної праці.

Що більше президент Міжнародної Конференції у Парижі Санд висловив думку, що раніше ті, які отримували допомогу, були пасивними і брали те, що їм давали.

Сьогодні вони стали активними і беруть живу участь в окресленні роду допомоги, яку отримують.

Змагання за перемогу демократичних принципів у веденні суспільної служби суспільними працівниками для окремих осіб, груп і громад, можуть підсунути побоювання про контролю над життям других осіб, а ця контроля може вести до рабства. Але суспільні працівники мусять кермуватись засадою, що помагаючи другим, вони допомагають самим собі для створення кращого суспільства.

(Продовження буде).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ И ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Йонкерс, Н. Й.

З діяльности Осередку СУМА

Місцевий осередок СУМА ім. 30 червня, що є поруч Відділу ООЧСУ найактивнішою українською організацією в Йонкерс, проявляє в останньому часі досить живу громадську й виховну роботу на нашому терені. Діяльність осередку пожвавилась головно в тому часі, як до управи осередку ввійшов, як голова п. Осип Безкоровайний. Своєю працьовитістю й обов'язковістю він зумів піднести осередок до одного з найкращих у ЗДА. За ту його працьовитість, як також за громадську скромність і безпретенсійність, він був поновно обраний головою осередку на останніх Загальних Зборах, які відбулися в листопаді минулого року.

Рівнож цього, як і минулого ділового року осередок може похвалитися певними організаційними досягненнями. У цьому діловому році зробив перевірку діяльности осередку член Головної Управи, ген. секретар, п. Повзанюк, у висліді якої, Головна Управа зачислила йонкерський осередок до рівня найкращих в Америці. Попри те, що в осередку трохи недомагає виховно - освітня ділянка, яку теперішня Управа всіма силами старається піднести до вищого рівня, головним недоліком організації є те, що її управі, і то як попередній, так і теперішній, не вдалося притягнути в ряди своїх членів місцевих дівчат. Цей великий організаційний недолік нова управа старається в цьому діловому році направити і включити теж молодих дівчат до осередку. В цьому напрямку є вже маленькі успіхи: в члени осередку вписалося вже дві дівчини.

Рівнож нова управа робить заходи для організації при осередку відділу „Юного СУМА", до якого плянує притягнути доріст від 9-го року життя й вище. Якби цей задум удався, то осередок зробив би дуже велике діло.

Річниця проголошення незалежности Карпатської України

Річницю проголошення незалежности Карпатської України осередок СУМА вшанував Святочними Сходинами членів і гостей. Відкрито Сходини змістовними словами про короткотривалу державність, геройську боротьбу за неї, тої вітки великого українського народу, що найдовше, був під мадярським пануванням. Обширну доповідь про події в Срібній Землі прочитав Іван Булат. В цих Сходинах, крім членів осередку, що майже поголовно явилися, було багато приявних нечленів, головно громадян давніше прибулих.

Доповідь

На запрошення управи осередку, член місцевого СУМА, д-р Олесь Клос виголосив дня 17. 4. 1953 р. для членів доповідь п. з. „Розвиток української національної думки". Прелегент присвятив головну увагу у своїй доповіді початкам та ростові українського націоналізму в Західній Україні, насвітлюючи докладніше початки організації УВО та пізнішу переміну її в ОУН. Згадав теж про початки націоналістичного українського руху на Придніпрянській Україні, провідниками якого були: Микола Міхновський в до-і-революційний час, та Микола Хвильовий в післяреволюційному часі.

Після доповіді вив'язалася дискусія, в якій забирали слово: Лука Шморгай, Іван Булат, Григорій Булат і Іван Малик.

Лист до сенатора Александра Смита

Управа осередку СУМА в Йонкерс вислала 25 травня 1953 р. листа до відомого американського приятеля українців, сенатора Александра Смита з Ню Джерзі, в якому подякувала йому за порушення ним в американському Сенаті справи нав'язання дипломатичних зносин Америки з Українською й Білоруською Совєтськими республіками. (Сенатор Смит тієї справи ще не порушив. - Прим. складача).

Участь у „Дні Сумівця"

Йонкерський осередок СУМА є членом „Комітету Співпраці 5-х осередків СУМА", до якого входять осередки: Ню Йорк, Джерзі Сіти, Пассейк, Нюарк і Йонкерс, який організує спільними силами „День Сумівця" в кожному із згаданих місцевостей по черзі. Місцевий осередок вже брав участь в такому „Дні" у Джерзі Сіти, який відбувся 17 травня ц. р. і рівночасно приготовляється до участи в інших місцевостях. У Йонкерс „День Сумівця" буде відсвяткований 5 липня. Осередок робить старання, щоб імпреза випала величаво. Вже замовлено найкращу залю в Йонкерсі — Словацьку Галю — і пороблено різні організаційні заходи для підготовки цього свята.

На сумівську друкарню.

Йонкерський осередок СУМА провів серед своїх членів збірку на Фонд закупна друкарні, яку закупили в Ню Йорку централі організацій СУМА ООЧСУ й Видавнича Спілка Національної Трибуни. Члени осередку зложили на ту ціль 260 дол.

На будову української школи

Управа місцевого осередку СУМА зложила даток 50 дол. на Фонд Будови місцевої української парафіяльної Школи, будова якої вже почалася.

Сумівці вправляють спорт

При місцевому осереду СУМА існує від минулого року дві спортові ланки: відбиванки й пінг-понгу. Минулого року в часі Сумівського З'їзду у Филаделфії йонкерський осередок здобув у змаганнях за мистецтво у відбиванці перше місце. Сумівські спортовці вже починають тренінг, щоб і цього року мати такі самі успіхи.

В річницю голоду на Україні

В 20-ту річницю штучного голоду на Україні, який зорганізувала Москва для змушення українського селянства вступити до колгоспів, відправлено в суботу 15 травня, вечором, в українській греко-католицькій церкві св. Михаїла Панахиду. Поминальне Богослуження за померших від голоду відправив парох о. совітник Василь Клос в асисті обидвох сотрудників оо. Теодора Варехи й Йосипа Несевича.

Річниця вбивства С. Петлюри й Є. Коновальця

Того самого вечора, в год. 8-мій відбулися в рямцях щомісячних ширших членських сходин ООЧСУ Святочні Сходини для вшанування вбитих тією самою Москвою сл. п. Головного Отамана Симона Петлюри й Полковника Євгена Коновальця. Сходини відкрив голова ООЧСУ д-р Роман Борковський, а доповіді про загинувших великих борців за волю України виголосили: Мґр. Володимир Черевко — про С. Петлюру й д-р Роман Борковський про Є. Коновальця. Після доповідей продовжувано дальшу програму щомісячних сходин.

С. Ж.

Кензас Ситі, Кен.

З праці Відділу У. Н. С.

Дня 21. 4. 1953 відбулися піврічні збори від. 323 УНСоюзу, тов. св. Володимира та відділу Українського Конґресового Комітету. Голова відділу УНС та відділу УКК, п. Богдан Музика, відчитав звіт піврічної праці, з якого виходить, що:

Було відсвяткована свято Соборности дня 22 січня 1953 року.

9. квітня 1953 р. зорганізованим порядком віддано кров до Червоного Хреста для Американської Армії, яка воює проти комунізму.

Організовано силами місцевих українців національну виставку, що відбулася в Кензас Юніверсіті 31 квітня; виставка заняла перше місце серед інших національностей. На виставці роздано американцям брошури: „Факт про Україну".

24 травня цього року відзначено двадцяті роковини голоду на Україні.

Було зібрано та вислано до УКК: Коляда $70; Національний даток за 1952 р. $50; Великодня писанка $60; із свята Соборности $59; із збірки на уродинах п. Хлистуна $6. Разом $218.

Розіслано листи конґресменів по вищих американських установах.

Розпочато будову У. Н. Дому, на якого вже видано чотири і пів тисячі долярів, крім робочих сил.

Голова товариства зложив щиру подяку всім членам відділу за їхню активну співпрацю. Також був поданий звіт секретаря і касієра.

Зборами проводили: голова А. Шульський і секретар М. Білик.

Збори були започатковані молитвою а закінчені українським національним гимном.

А. Шульський, голова зборів,
М. Білик, секретар.

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 69 тисяч членів, є передова народна установа американських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імени. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

Корея — різними очима

(Закінчення зі стор. 2-ої)

рони, яка повинна виконувати умову ,а для Совєтського Союзу умови „не варті паперу, на якому вони пишуться". Ще Ленін в 1917 році, коли в Бересті стався розрив з німцями і вони рушили на Петроград, в записці ,адресованій петроградському Совєту, висловивсь за „прінятіє помощі от англо-француских бандітов", а через 10 днів підписав Берестейський мир з Німеччиною. Умови ж корейського перемир'я особливо сприятливі для Кремля, тому їх слід підписати. Хай альянти їх підписують! „На протязі 72 годин після того, як договір про перемир'я увійде в силу, обидві сторони повинні вивести свої війська та зруйнувати військові споруди в деміліта-ризованій зоні". Це дає комуністам можливість поновити тактику „людського моря", яку вони з успіхом застосували в 1950 році, бо їх військові сили вдвоє перевищують війська Об'єднаних Націй кількістю, а ще є великі китайські й совєтські резерви, які знаходяться коло самих кордонів Кореї, в Манджурії. Комісії ж не дозволено контролювати манджурський кордон, через який іде все постачання червоних військ. Але найголовніше є те, що умова санкціонує розподіл Кореї, себто перекреслює головну мету війни, що була поставлена Об'єднаними Націями.

На досвіді ж Німеччини Кремль знає, що розподіл передає тепер Північну Корею в його безконтрольне розпорядження. А після підписання перемир'я можна пустити повним ходом пропагандивну машину і розголосити перемогу „над американцями та їх союзниками, яким не допомогли ні масове нищення населення Північної Кореї, ні бактеріологічна війна".

Нарешті хотілось би глянути на корейську справу і очима корейського народу. Ще 16 травня 1952 року президент Сингмен Рі казав: „коли, де і ким будуть китайці вигнані з нашої країни мирним шляхом? Коли 900 тисячна армія китайських агресорів залишиться в Кореї, то це буде смертним вироком для корейського народу".

Тільки тоді, коли незалежність Корейської Республіки буде загарантована З'єдиненими Державами Америки та Об'єднаними Націями, корейський народ, а разом з ним і його президент, можуть підписати перемир'я. Коли ж такої гарантії вільний світ не дасть, то краще смерть на фронті ніж загинути безславно в казематах МВД з кулею в потилиці тепер скорившись комуністам. Так розуміє цю справу корейський президент Рі й щодо цього він не помиляється.

З Концертової Залі

Концерт солістів з Шікаґо.

Серед повені стандартних свят і академій, концерт солістів, влаштований дня 7. 6. ц. р. заходом Учительської Громади в Клівленді, був для українського громадянства Клівленду присмною новинкою. Цей саме концерт був одною із небагатьох імпрез, які мали на меті зосередити увагу слухачів на музику як мистецтво а не на як супровід чи тло імпрези.

На концерті були виконані зразки фортепіянової, скрипкової й вокальної музики. П. Ігор Білогруд, пяніст і композитор, виявився на цьому вечорі як всебічний знавець української музики, як виконавець (в „Думі" — Богданова) і як композитор (в пісні „Молитва"). „Молитва" — це твір писаний ще в стилі неоромантичному із деякими нахилами до модернізму (вживання мелодичних і ритмічних суперечностей як засіб контрапунктичних ходів, скорочені модуляційні ходи і т. д.). На мою думку цей твір може сміло ввійти в українську музичну літературу. В „Інтермецці" — Брамса, „Скерцо оп. 31" — Шопена, виявив п. Білогруд задовільну піяністичну техніку. „Астуріяс" — Альбеніца і Ліст Кампанелла — Паґаніні вимагають ще більш живої, пластичної динаміки.

П. Володимир Чижик — скрипаль — подав публіці „Сонату ч. 6." Моцарта і дві сонатіни: Гайворонського і Паґаніні. Присмно вражає зрівноважений тон, його сила і чистота, особливо в Моцарті. Акомпаніямент в руках п. І. Білогруда правильно підкреслював цікавіші моменти твору, віддаючи в цей спосіб вірно зміст і форму твору.

Вокальне мистецтво репрезентував п. Іван Рудавський — баритон. Його голосовий діяпазон широкий, скаля певна і міцна, особливо в низьких реґістрах. На увагу заслуговує його інтерпретація українських пісень. Вона різноманітна динамікою і темпами. Оперові арії (пролог із опери Паяци, арія Фіґаро із опери Цирулик Севільський — Россіні вказують на малі недотягнення в дикції.

Назагал концерт солістів, які постійно перебувають в Шікаґо, виконав дуже важливу дію в музичному житті Клівленду, а саме започаткував процес музичного виховання публіки, за що музичні кола Клівленду є дуже вдячні Шановним Солістам.

І. Л.

„Точка Четверта": практична програма

Третій рік „точки четвертої", як звичайно називають програму технічної співпраці З'єдинених Держав з економічно відсталими країнами, спричинився до того, що за океаном є тепер біля 1,500 американських техніків, які діляться своїм знанням та досвідом з людьми 35 країн на Середньому Сході, Азії, Африці та в Латинській Америці. А біля тисяча людей з інших країн проходить зараз технічну практику в З'єдинених Державах.

„Точка четверта" намагається найперше, подати допомогу там, де люди найбільше страждають від голоду, хворіб і злиднів. Більшість американських техніків працюють по фармах чи селах, навчаючи їх модернішим способом господарювання, допомагаючи їм удосконалити системи постачання води, санітарні умови і збільшення врожайности. Інші знов працюють в галузях комунікації, будівництва, соціяльної обслуги. Інакше кажучи, подається допомога, щоб піднести на вищий рівень умови їх життя та праці.

Це вже не вперше американці допомагають іншим своїм знанням і досвідом. При тому вони самі набувають практики від обміну досвідом з науковцями та техніками інших країн.

Ще американці попередніх поколінх, особливо місіонери, привозили з різних країн насіння, ліки, предмети мистецтва, а натомість розвозили те саме з Америки по найвіддаленіших кутках світу. Американська індустрія обмінюється своїми досягненнями з індустрією інших країн.

В 1949 році президент Труман запропонував програму технічної співпраці з усіма економічно відсталими країнами. Через рік ця пропозиція була узаконена і від тоді стала важливою частиною закордонної політики З'єдинених Держав. Програма стала називатись „Точкою четвертою", бо вона була четвертою на листі завдань закордонної політики на 1949 р.

З'єдинені Держави подають свою допомогу тільки на бажання закордонних урядів і з додержанням принципів співпраці безпосередньо з народніми масами. Також, якщо, наприклад, фармери навчаться модерніших способів господарювання, як приміром в Ірані, то вони мають поділитись кращим насінням від свого найближчого врожаю і своїм досвідом з своїми сусідами.

Три ідеї було положено в програму „точки четвертої": навчити людей по відсталих країнах давати собі раду; дати змогу цим країнам підняти свій добробут і налагодити торгові стосунки з індустріяльними країнами; налагодити стосунки Америки з усіма країнами вільного світу і тим зміцнити цей вільний світ.

Виконання програми „точки четвертої" коштуватиме американський нарід $ 156,-576,000 — в усякому разі дешевше, ніж коштувало б одне військове судно. Сюди входить теж технічна допомога, подавана Об'єднаними Націями і Організацією Американських Стейтів.

Загальна Рада

„ПОГАНЕ ОБСЛУЖУВАННЯ В ЇДАЛЬНІ"

„Їдальні в м. Ченівцях здебільшого працюють незадовільно, обслужують споживачів погано. Взяти, наприклад дієтичну їдальню. Страви тут готують несмачні, та й ті часто тільки лічаться на папері, а насправді їх немає. Меню тут не є обовіязковим документом для кухарів. Знайомих осіб працівники їдальні обслужать швидко, без черги, основа ж маса відвідувачів їдальні примушена довго чекати, поки подадуть замовлені страви. На зауваження про непорядки офіціянтка Димшиц, Клепер, Кулінченко та інші говорять:

—Не подобається в їдальні — можете до нас не ходити".

Така то „чемність" отих офіціянток Димшиц і Клепарів на українській землі.

ВСЯЧИНА

НЕ МОЖЕ ПОЗБУТИСЯ ОРЛА

Мають люди в своїх хатах клопів із мурашками, мишами й караконами, а пан Болі Т. Перрі з Роліф у Н. К. має клопіт із орлом. Перед роком він приніс цього орла до дому, збудував йому клітку, де він вигідно собі жив. Та урядовці рибацького й ловецького товариства повідомили пана Перрі, що він незаконно тримає орла в клітці. Вони взяли від нього орла, віднесли його кілька миль на поле і там випустили цього півдкого птаха. Але орел прилетів до дому пана Перрі, який не знає, як його позбутися. Йому грозить суд перед федеральним судом, але ніхто не може йому порадити, як позбутися непрошеного гостя.

АЙЗЕНГАВЕРІВ КАБІНЕТ ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ БРАТИ УЧАСТЬ У ПРИВАТНИХ ПРИЙНЯТТЯХ

У Вашинґтоні звертають увагу на те, що сам президент, а також його десять міністрів відмовляються бути гістьми на приватних прийняттях, які влаштовують в столиці. Вони звичайно кажуть тоді: „Дуже нам прикро, але ми обтяжені працею і на прийняття не можемо прибути". Вони бувають гістьми на урядових гостинах, де їхня присутність конечна. І так, віцепрем'єр Ніксон був на прийнятті в честь англійської королеви Єлисати, але коли така визначна особа як пані Ґвен Кафріц просила його на річний весняний коктейл, то він виправдав себе „браком часу". Кажуть, що міністри наслідують президента Айзенгавера. Вашинґтонці підкреслюють це як новий республіканський звичай, якого не було під час демократичних часів.

ДІСТАВ $5,000 ОБЕЗПЕЧЕННЯ ЗА НАРОДЖЕННЯ ТРІЙНЯТ

Ґреґорі Меламсон рискував $200 на полісу, яка забезпечувала йому премію при народженні більше як однієї дитини. Його жінка походить з родини, в якій родилися близнюки й трійняки, хоч сама вона не була близнюком. Тепер пані Меламсон породила трійнята і її чоловік дістав $5,000 за полісу, що коштувала його тільки $200. Діти народилися при допомозі операції. Одно з них важить 6 фунтів і 8 унцій, а інші по чотири фунти і кілька унцій.

НА МАРСІ РОСТЕ СИНЯ РОСЛИННІСТЬ

Таке каже совєтський 78-річний професор із Москви Г. А. Тіхов. Він твердить, що на Марсі існує рослинність, але вона не зелена, тільки синя або фіолетова, бо там дуже холодно. Тіхов твердить, що і на Венері існує рослинність, але вона оранжева або червона в наслідок відбиття тепла променів. Та люди так призвичаїлися до совєтських побрехеньок, що не дуже віритимуть словам цього большевицького вченого. Вони тільки знають, що совєтами все червоне.

АЛЬКОГОЛІКИ МАЮТЬ НЕ ТІЛЬКИ ЗОРОВІ, АЛЕ Й СЛУХОВІ ПРИВИДИ

На зборах Американського Неврологічного Товариства два бостонські лікарі доповідали про те, що алькоголіки, яких вони досліджували, мали не тільки зорові привиди, але також і слухові галюцинації. Вони не тільки бачили „рожевих слонів", але їх також „чули". 70 постійних алькоголіків аж 77 разів чули те, чого в дійсності не можна було чути, бо не було жадних звуків ані шелестів. Найцікавіше тут те, що алькоголіки мали слухові галюцинації навіть тоді, коли вже перестали пити.

КУРКА ВИВЕЛА ДЕВ'ЯТЕРО ДИКИХ КАЧАТ

Будівничий Генрі Коб із Бабилону на Лонґ Айленд знайшов був гніздо дикої качки з дев'ятьма яйцями, на яких не хотіли сидіти „дикі" батьки, бо настрашилися людини. Будівничий почувався до вини перед дикою качкою, взяв її яйця до своєї пивниці, пішов до фармера за квочкою. Але стара квочка не хотіла сидіти на чужих яйцях. Тоді фармер дав панові Кобові молоду квочку, яка сіла на яйця, і через 27 днів вилізли качата. Тоді Коб відніс їх на луку над озером, де дикі качата купаються від восьмої години ранку до восьмої вечора, коли вилазять на берег. Курка ввесь той час бігає понад озером і кудкудакає за своїми малятами. Вона зовсім здичіла і не хоче вертатися до свого давнього фармера.

СЛІПЦІ В СЛУЖБІ КОМАНДИ ПОВІТРЯНОЇ ОБОРОНИ

Команда повітряної оборони звернулася до Американської Фундації для сліпців і до Товариства сліпих ветеранів, щоб ці організації відпустили більше сліпців до служби при наземній літунській обороні. Капітан Дж. С. Генрікус заявив, що в деяких випадках сліпці краще надаються до цієї служби як видющі. Вночі та під час злої погоди сліпці швидше спостерігають літак, бо в них дуже розвинений змисл слуху, яким вони надолужують втрачений змисл зору.

1,000 ПОЛІЦИСТІВ НА ПЕРШІЙ СЛУЖБІ БОЖІЙ СВОГО ТОВАРИША

21 червня о. Петер Дж. Галліґан служив першу свою Службу Божу в католицькій церкві в Ню Рочел, Н. Й. На цю відправу прибула з Ню Йорку тисячка поліцистів, колишніх товаришів о. Галліґана, який перед вступом до манастиря оо. Мерікол служив при нюйоркській поліції. Поліцисти приїхали з своєю оркестрою, яка грала під час їхнього маршу з стації до церкви.

1,000 ГЕЛІКОПТЕРІВ МАРКИ СІКОРСЬКОГО

Відділ гелікоптерів при корпорації Об'єднана Авіяція повідомляє, що саме тепер закінчено будову 1000 гелікоптера. Крім того інші фірми вибудували досі коло 300 гелікоптерів цієї самої марки. Перший гелікоптер цієї марки вибудували 1939 року. Від того часу збільшилося число моделів гелікоптерів до числа 8, в тому славний модель S—51 і теперішній мо-

Посмертні Згадки

ВАРВАРА ДУБАС, членица й предсідниця Т-ва ім. О. Басараб від. 348 УНСоюзу в Йонґставн, О., померла 30. травня 1953 р. в 54 році життя на удар серця. Походила зі села Плавуче Велике, пов. Бережани, зах. Україна. Полишила в смутку мужа Івана, 2 синів Андрія, Володимира, 2 дочки Франціпку і Дорку та 5 внуків. Покійна була активною членицею та жертвувала багато на народні цілі. Похорон відбувся при великім здвизі народу 3. червня 1953 р., з погребового заведення до укр. грек.-кат. церкви, а відтак на цвинтар Кальварію. — В. Їй П.!

М. Пиріг, секр.

ЛЕОН ГОЛІЯТ, довголітний член Бр. св. Михаїла відділ 121 УНСоюзу в Ром, Н. Й., помер 13. червня 1953 р., в 61 році життя. Покійний родився в селі Лиса, пов. Підгайці, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1912 році. Покійний полишив в смутку жену Анастазію, дочку Марію замужну, 2 внуків, 3 естри. Похорон відбувся 17. червня з похороного заведення до церкви св. о. Николая, при участи Родини, Кревних і Членів Бр. на цвинтар Rome Cemetery. Нехай прибрана земля буде Йому пером. — В. Й. П.!

МАРІЯ МИСИК, довголітня членица відділу 79 УНСоюзу в Union Mills, Broadalbin, N. Y., померла по короткій недузі 13. червня 1953 р. Покійна полишила в смутку мужа Михаїла, одного сина й три дочки і 7 внуків. Похорон відбувся 16. червня з дому жалоби до укр. кат. церкви. Тіло Покійної поховано на українськім цвинтарі св. Василія в Union Mills Broadalbin, N.Y. — В. Їй П.!

П. Середенська, секр.

ФРАНК ФЕДИШИН,

народжений 15. травня 1888 р., помер 25. червня 1953 р.

Тіло Покійного перебуває в Похоронному заведенні П. Яреми — 129 Е., 7. вул., в Ню Йорку.

Покійний осиротив жінку Тересу Федишин, дві дочки: Юлію Бундас і Френсіс Стасюк, зятя Волтера Стасюка й дві внучки: Марію-Іванну й Варвару-Анну.

Похорон на цвинтарі св. Івана відбудеться в понеділок, 29. червня 1953 року, о год. 9.

Горем прибита РІДНЯ.

● РОЗШУКИ ●

Пошукую доньку Полю й сина Василя зі села Безвенгів, що до війни перебували в Німеччині, син в Гамбурґу, дочка в Австрії. Хто знав би про них тут або в Німеччині, просимо слати відомості на адресу: Mychajlo Kaczenko, 2581 Tikhon St., Cleveland 13, Ohio. Загр. часописи проситься про передрук.

Колишніх Ді-Пі,

що перебували **В ТАБОРІ ЛИСЕНКА (Ґановер)** ласкаво прошу повідомити про свою адресу. Писати до Mr. B.B. General Delivery Lakewood, N. J.

Повідомляємо, що ціна оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини оголошення) пересилати разом з текстом.

Адміністрація „Свободи".

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ЦЕНТІВ за виготовлення нової адресарної кліші, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 3095. Спроба втечі.

„Ми мусимо віднайти і врятувати Волтера Пейджа", сказав Тарзан. „Це неможливо", перечила Амра. „Я тут в'язень за закратованими дверима".

„Як ви пройшли повз вартівників і ввійшли сюди?", цікаво питалася вона. „Ходіть", відповів він, „я вам покажу".

„Там вгорі є коридор", сказав він. „Я принесу смолоскипи і ми побачимо, куди він тягнеться".

„Я ніколи не чула про таємні коридори в палаці", сказала Амра. „Я цікава, куди вони провадять?" Тарзан сміявся. „Ми швидко довідаємося".